

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 14/2003 rd

Regeringens proposition om godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 november 2003 en proposition om godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan och republiken Kroatien, å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lag-

stiftningen (RP 100/2003 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Juhani Väänänen, utrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i Luxemburg i oktober 2001 ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan, om etablering av politiska och ekonomiska förbindelser och främjande av regionalt samarbete inom de områden som hör till avtalets tillämpningsområde.

Stabiliserings- och associeringsavtalet gäller inte bara frihandel utan också en politisk dialog mellan republiken Kroatien och Europeiska unionen. Avtalet har också bestämmelser om utvidgat regionalt samarbete, rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, tillhandahållande av tjänster,

betalningar och kapital samt samarbete på området för rättsliga och inrikes frågor.

Målet är att successivt förbättra republiken Kroatiens beredskap för en anslutning till Europeiska unionen. I ingressen till avtalet erkänner de avtalsslutande parterna republiken Kroatiens ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap på grundval av Fördraget om Europeiska unionen under förutsättning att republiken Kroatien uppfyller de kriterier som definierats av Europeiska rådet i juni 1993 och genomför stabiliserings- och associeringsavtalet, särskilt när det gäller regionalt samarbete.

I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som

hör till området för lagstiftningen. Avtalet träder i kraft när samtliga avtalsparter har godkänt det i enlighet med sina nationella förfaranden.

Avsikten är att lagen ska träda i kraft vid samma tidpunkt som avtalet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Syftet med Europeiska unionens stabiliserings- och associeringsprocess är att stödja och hjälpa till att utveckla demokratin, rättsstaten och ekonomin i Albanien, Bosnien och Herzegovina, Makedonien, Serbien och Monte Negro samt Kroatien. Utskottet understryker vikten av parternas åtagande att utvidga de politiska och ekonomiska friheter som ligger till grund för avtalet samt att respektera de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprinciperna samt de demokratiska principerna genom fria och rättvisa val i ett flerpartisystem.

Utskottet uttalade i oktober 2000 i sitt utlåtande UtUU 4/2000 rd sitt gillande till ett stabiliserings- och associeringsavtal och underströk hur viktig stabiliteten i Kroatien är för hela västra Balkan. Den ledande principen i avtalet är att republiken Kroatiens lagstiftning ska tillnärmas och slutligen harmoniseras med Europeiska gemenskapernas regelverk inom de samarbetsområden som avtalet täcker. På detta sätt vill man successivt skapa förutsättningar för Kroatien att ansluta sig till Europeiska unionen. Kroatien lämnade in sin medlemsansökan till Europeiska unionen i februari 2003.

Stabiliserings- och associeringsavtalet med Kroatien handlar om frihandel men också om en politisk dialog och det innehåller bestämmelser om bl.a. ett utvidgat regionalt samarbete, rörlighet för arbetstagarare, etableringsrätt, handel med tjänster, betalningar och kapital samt samarbete på området för rättsliga och inrikes frågor.

När Jugoslavien föll samman bröts en lång rad etablerade affärskontakter. De ekonomiska rela-

tionerna och handelsrelationerna mellan Finland och Kroatien är anspråkslösa. Finland och Kroatien ingick 2002 en överenskommelse om ömsesidigt främjande av och skydd för investeringar. Finlands export till Kroatien uppgick 2001 till 35 miljoner euro och importen till 5 miljoner euro. Handeln 2002 har i stort sätt rört sig kring samma belopp. Finska företag har visat föga intresse för de kroatiska marknaderna. Orsaken står delvis att finna i små marknader, obefintlig köpkraft, avsaknaden av en rättsstat och av tidigare konflikter färgade uppfattningar om säkerheten i landet. I fråga om ekonomiskt samarbete och handel erbjuder avtalet enligt propositionen bättre möjligheter till samarbete och export även för Finland och finska företag.

Utrikesutskottet understryker att avtalet bygger på åtagandet att respektera de mänskliga rättigheterna, internationell rätt och rättsstatsprinciperna. Europeiska unionen har ett flertal gånger slagit fast att stabiliserings- och associeringsprocessen inte framskrider om inte länderna på Balkan fullt ut samarbetar med den krigsribunal som utreder brott som begåtts i det forna Jugoslavien (International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, ICTY). FN:s säkerhetsråd har också för sin del framhållit att samarbetet måste effektiviseras, senast i resolution 1503 från augusti 2003. Utskottet konstaterar att Kroatiens samarbete med krigsribunalen ännu inte kan anses vara fullt tillfredsställande. Utskottet anser det i detta sammanhang vara viktigt att Europeiska unionen och dess medlemsstater kräver fullt samarbete av Kroatien. Kommissionen kommer våren 2004 med sitt svar på Kroatiens medlemsansökan och då gäller det att ta upp frågan hur Kroatiens samarbete med ICTY förlöpt. Utskottet understryker att detta samarbete är ett steg mot Kroatiens integrering i demokratiska staters samarbete och en successiv tillnärmning

till Europeiska unionen och att det också främjar regionalt samarbete och goda grannförbindelser.

Förslag till beslut

På grundval av det ovan sagda föreslår utrikesutskottet

att riksdagen godkänner det i Luxemburg den 29 oktober 2001 mellan Euro-

peiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan, ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet till de delar avtalet omfattas av Finlands behörighet, och

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 3 december 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Liisa Jaakonsaari /sd
vordf. Mari Kiviniemi /cent
medl. Ulla Anttila /gröna
Jouni Backman /sd
Anneli Jäätteenmäki /cent
Kimmo Kiljunen /sd
Eero Lankia /cent

Henrik Lax /sv
Petri Neittaanmäki /cent
Kalevi Olin /sd
Maija Perho /saml
Suvi-Anne Siimes /vänst
Ben Zyskowicz /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Raili Lahnalampi.